

Erfarenheter av arbetsförmåga hos unga arbetstagare: en explorativ intervjustudie

Maria Boström
Kristina Holmgren
Judith Sluiter
Mats Hagberg
Anna Grimby-Ekman

Publicerad i Int Arch Occup Environ Health
2016;89(4):629-640

Maria Boström
Arbets- och miljömedicin
Sahlgrenska akademien
Göteborgs universitet

En bra start för ett hållbart yrkesliv 2016-11-17

Vad är arbetsförmåga?

Balansen mellan individens
resurser och arbetets krav

(Ilmarinen 2009)

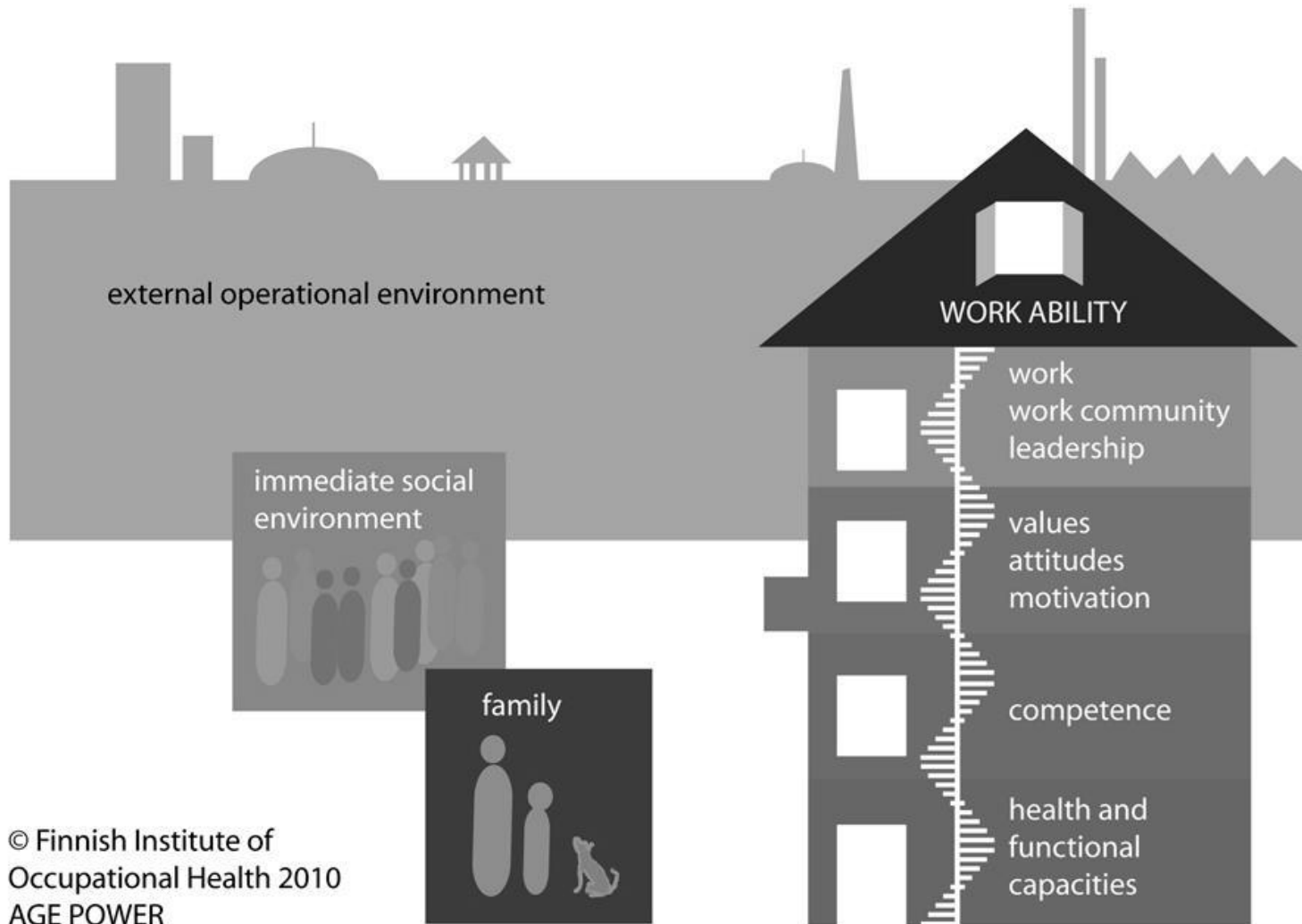
Society:

culture

legislation

education policy

social and health policy

© Finnish Institute of Occupational Health 2010
AGE POWER

Hur kan vi mäta arbetsförmåga?

WAS – Work ability score

”Vi antar att din arbetsförmåga då den var som bäst värderas med 10 poäng. Vilket poängtal skulle du då ge din nuvarande arbetsförmåga?”

0 = Kan inte alls arbeta just nu										10 = Min arbetsförmåga är som bäst just nu
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vad vet vi om unga vuxna och arbetsförmåga?

- Hälsa, upplevd kontroll och ergonomiska faktorer i arbete - arbetsförmåga hos unga kvinnor, 19-34 år
(Pohjonen 2001)
- Låg utbildningsnivå, höga fysiska krav och mental belastning i arbetet - dålig arbetsförmåga hos unga, 18-29 år och...
- vara nöjd med hälsan, ha god livskvalitet, vara i god fysisk form och få uppskattning i arbetet - utmärkt arbetsförmåga hos unga, 18-29 år (Gould och medförfattare 2008)

Vad vet vi om unga vuxna och arbetsförmåga?

- Upplevd kontroll i arbetet kan påverka arbetsförmågan och...
- krav i arbetet som spiller över på privatlivet på ett negativt sätt kan påverka arbetsförmågan och ...
- socialt stöd i arbetet kan förbättra arbetsförmågan hos unga vuxna i arbete, 21-25 år

(Boström och medförfattare 2012)

- Återhämtningsmöjligheter i form av att ha ett varierat arbete verkar kunna bidra till utmärkt arbetsförmåga för unga män, 18-29 år

(Boström och medförfattare 2016)

Varför gjorde vi studien?

För att utforska erfarenheter av och påverkan på arbetsförmåga hos unga i arbete i relation till deras arbete och livssituation

Hur gjorde vi studien?

- Ett strategiskt urval av 24 unga vuxna i arbete, 25-30 år, från en 5-årsuppföljning i en pågående stor enkätundersökning
- En variation av kön, självskattad arbetsförmåga och utbildningsnivå – 8 undergrupper →
- En variation i icke-akademiska och akademiska yrken inom t. ex. inom vård, skola, byggnad, teknik
- Inbjudan med brev till de 3 slumpmässigt första i varje undergrupp, därefter telefonsamtal
- Individuella semi-strukturerade intervjuer

Vad frågade vi om?

- *Kan du berätta för mig vad det **innebär** för dig att ha en arbetsförmåga i ditt nuvarande arbete?*
 - *Kan du berätta för mig om dina erfarenheter när din arbetsförmåga har **minskat**?*
 - *Kan du berätta för mig om dina erfarenheter när din arbetsförmåga har **ökat**?*
 - *Kan du berätta för mig om dina erfarenheter när din arbetsförmåga har varit som **bäst**?*
- Hur menar du då? Kan du ge ett exempel?...

Hur analyserade vi?

Systematisk textkondensering, STC (Malterud 2012)

- Ett första intryck - preliminära teman framkommer
- Identifiera och sortera meningsenheter i intervjuerna i teman och underteman
- Kondensera och abstrahera innehållet i teman till innebörder
- Kondensera innebörder och utveckla beskrivningar

Hygglig chef

Lojala arbetskamrater

Psykosocialt arbetsklimat

Återkoppling
från kund...

Arbetsuppgifternas
karaktär

Ledningsnivå

Arbets- organisation

Fysisk arbetsmiljö

Att vara pigg
och ha energi

Ha tillräcklig utbildning,
färdighet och arbetslivserfarenhet

Arbetsförmåga som ett eget ansvar

Uppleva meningsfullhet och
engagemang i arbetet

Livsstilsvanor

Privatliv

Personliga relationer

Balans familj-arbete

Meningsfullhet och engagemang

”...det är ju inte någon som kommer komma hit och hålla en hink med motivation över mig, utan det är ju upp till mig att vara motiverad över det jag gör...”

Maskiningenjör, 29 år

Lojala arbetskamrater

"...rörläggaren ska ha kopplingar bakom rören.[...] Är jag liksom kompis med rörläggaren så står jag och kapar upp det givetvis och slänger in det och då sätter han upp det om jag säger att 'jag hinner inte'. Då är det inga problem. Men liksom hade det varit en rörläggare som är tjurig på mig hade han sagt 'det gör inte jag'. Liksom det påverkar ju givetvis att man blir stressad. Det är mycket lättare om alla är vänner. Alltså och drar åt samma håll, det gör sådan skillnad för det går mycket fortare allt det man gör och du mår mycket bättre. Man har mycket roligare på rasterna och liksom, det påverkar ju, för liksom till slut tappar man ju sugen så då producerar du inte lika mycket som du skulle kunna".

Snickare, 30 år

Arbetsuppgifternas karaktär

”... som till exempel jag är hemma hos nån, sätter upp en fläkt till exempel i ett kök, det är ju ett skojigt jobb, då lägger man ner lite mer kraft på att allting ska se tiptop ut också, inte bara fungera. Eh, likväl som man städar ordentligt efter sig och liknande... och gör ett så bra jobb man bara kan. Det påverkar ju självklart arbetsförmågan, det gör det ju, absolut”.

Plåtslagare, 29 år

Balans familj-arbete

”... och det tror jag också är viktigt att man kan lämna arbetet för att om man inte får fylla på med energi, med saker som man tycker är roligt bara för att det är roligt att göra dem, som att vilken fritidssysselsättning man än kan ha, så tror jag inte, då får man liksom ingen ork och energi till att orka arbeta”.

Anställd i kyrkan, 27 år

Vad kom vi fram till?

Arbetsförmåga upplevdes som komplext och som ett eget ansvar. Arbetsförmåga kunde dessutom påverkas av det psykosociala arbetsklimatet, arbetsorganisationen och privatlivet.

Hur kan vi använda denna kunskap?

- En bas för utveckling av nya metoder i företagshälsovården
- En bas att använda för arbetsgivare:
 - I introduktionsutbildningar, handledning och mentorskap för unga vuxna
 - I preventions- och promotionsprogram på arbetsplatsen för att minska risken för dålig arbetsförmåga och främja god arbetsförmåga hos unga vuxna

⇒ En hållbar arbetsförmåga för unga i arbete...
och en bra start för ett hållbart yrkesliv!

Tack !

